

Björn Sjösvärd

Från: Håkan Carlstrand <hakan.carlstrand@havochvatten.se>
Skickat: den 21 mars 2023 16:03
Till: Havs- och vattenmyndigheten
Kopia: Håkan Carlstrand
Ämne: Remiss ändrande bestämmelser för fiske efter lax, öring och harr mm i vattendrag i Norrland

Bifogade filer: Dnr 901-2023 Bilaga 1 Sändlista.pdf; Dnr 901-2023 Bilaga 2. Konsekvensutredning FIFS 2004.37-2023.pdf; Dnr 901-2023_Remiss FIFS 2004.37_lax_oring_harr mm Norrland.pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Kategorier: Björn
AppServerName: p360_prod
DocumentID: RR 2023-60:01
DocumentIsArchived: -1

Till: Enligt sändlista, bilaga 1

Havs- och vattenmyndigheten önskar ta del av era synpunkter på bifogat förslag till föreskrifter och konsekvensutredning. Förslaget gäller Fiskeriverkets föreskrift (2004:37) om fisket i sötvattensområdena och ändrade bestämmelser för fiske efter lax, öring och harr samt redskapsanvändning mm i vattendrag i Norrland samt ändring av tillämpningsområdet för Hörnån, Piteälven och Råneälven.

Förslaget föreslås träda i kraft den 2023-05-15.

Remissvar ska ha inkommit till Havs- och vattenmyndigheten senast den 2023-04-24.
Havs- och vattenmyndigheten ser helst att svaret skickas med e-post till havochvatten@havochvatten.se i Wordformat. Ange ärendets diarienummer, 901-2023, i e-postmeddelandets ärendemening.

Mvh

Håkan Carlstrand

Håkan Carlstrand
Utredare
Fiskeregleringsenheten
Havs- och vattenmyndigheten
+46106986240

Gullbergs Strandgata 15, 411 04 Göteborg
Box 11 930, SE-404 39 Göteborg
hakan.carlstrand@havochvatten.se
www.havochvatten.se

**Havs
och Vatten
myndigheten**

Havs- och vattenmyndigheten behandlar dina personuppgifter i enlighet med dataskyddsförordningen och myndighetens dataskyddspolicy, läs mer på www.havochvatten.se/sa-behandlar-hav-dina-personuppgifter

SwAM processes your personal data in accordance with the General Data Protection Regulation (GDPR) and our Data Protection Policy, see www.havochvatten.se/sa-behandlar-hav-dina-personuppgifter

Remiss

Datum 2023-03-21

Dnr 901-2023

Handläggare

Håkan Carlstrand

Fiskeregleringsenheten

hakan.carlstrand@havochvatten.se

Enligt sändlista

Remiss gällande förslag till ändrade bestämmelser för fiske efter lax, öring och harr mm i vattendrag i Norrland.

Hantering

Havs- och vattenmyndigheten önskar ta del av era synpunkter på bifogat förslag till föreskrifter och konsekvensutredning. Förslaget gäller ändrade bestämmelser för fiske efter lax, öring och harr samt redskapsanvändning mm i vattendrag i Norrland samt ändring av tillämpningsområdet för Hörnån, Piteälven och Råneälven.

Förslaget föreslås träda i kraft den 2023-05-15.

Remissvar ska ha inkommit till Havs- och vattenmyndigheten senast den 2023-04-24.

Havs- och vattenmyndigheten ser helst att svaret skickas med e-post till havochvatten@havochvatten.se i Wordformat. Ange ärendets diarienummer, 901-2023, i e-postmeddelandets ärendemening.

Havs- och vattenmyndigheten publicerar remissvar från myndigheter, företag och organisationer på sin webbsida. Remissvar från privatpersoner publiceras inte. Du hittar mer information om hur HaV behandlar dina personuppgifter i samband med remisshanteringen på [Havs- och vattenmyndighetens webbsida](#).

Eventuella frågor om förslaget kan ställas till Håkan Carlstrand (e-post hakan.carlstrand@havochvatten.se , telefon 010-6986240) och Jens Persson (e-post jens.persson@havochvatten.se , telefon 010-6986354).

Denna remiss har beslutats av avdelningschefen Mats Svensson efter föredragning av utredaren Håkan Carlstrand. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen Inger Dahlgren, verksjuristen Sofia Flack samt utredaren Jens Persson medverkat.

Mats Svensson

Håkan Carlstrand

Inledning

Denna remiss innehåller förslag om ändring av Fiskeriverkets föreskrift (2004:37) om fisket i sötvattensområdena. I remissen föreslår Havs- och vattenmyndigheten ändringar avseende tillämpningsområdet för tre vattendrag i Norrland (Hörnån, Piteälven och Råneälven) samt ändring av vissa bestämmelser för fiske efter lax, öring och harr i kustmynnade vattendrag i Norrland bl.a. när det gäller fisketider, minimimått och fiskeredskap.

Bakgrund och syfte

Syfte

Fisket av bl.a. lax, öring och harr i sötvattensområdet regleras genom nationell lagstiftning särskilt genom Fiskeriverkets föreskrift (2004:37) för fisket i sötvattensområdena. Fiskerättsägarna har därutöver möjlighet, t.ex. genom upplåtelse av fisket genom fiskekort eller arrendeavtal att komplettera och skärpa fiskelagstiftningen. Det görs vanligen genom de bestämmelser för fisket som beslutats av t.ex. en fiskevårdsområdesförening och som finns inskrivna på fiskekortet.

Syftet med föreliggande förslag till ändringar av bestämmelser för fisket efter främst lax, öring och harr i kustmynnade vattendrag i Norrland är att anpassa fiskebestämmelserna till aktuell kunskap om t.ex. lekperioder som förskjutits på grund av klimatförändring samt status och skyddsbehov för att uppnå miljö kvalitetsmålen och strategin Framtidens fiske och vattenbruk. I något fall föreslås ändring av tillämpningsområdet för föreskrifterna i vattendragen med hänsyn till att området behöver utökas eftersom t.ex. vandringshinder tagits bort och lax och öring från havet därmed kan vandra högre upp i vattendrag och högre uppströms än det nuvarande tillämpningsområdet.

Föreskriftsförslagen i denna remiss utgår från nuvarande bestämmelser i relation till aktuell biologisk rådgivning. I flera fall är de nuvarande bestämmelserna för fiske i vattendragen bestämmelser som inte ändrats på många år och är alltså inte anpassade till senare års biologiska rådgivning. Sedan 1990-talet har bestånden av särskilt lax men även i viss mån havsöring generellt förbättrats. I flera av älvarna har fiskevårdsområden bildats, restaurering av habitat genomförts liksom åtgärder genomförts för att undanröja vandringshinder vilket är positivt för bestånden. Föreskriftsförslagen tar också hänsyn till att det skett en förskjutning i tid av lekperioden vilket kan bero på klimatförändringar som påverkar vattentemperaturer under hösten då lax och öring leker.

Allmänt om fiskelagstiftningen

Sverige får reglera fisket där det saknas EU-bestämmelser samt, med vissa begränsningar, komplettera och skärpa EU:s bestämmelser på fiskets område. Havs- och vattenmyndighetens möjlighet att meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande regleras i 2 kap. 7 § förordningen (1997:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Fisket i sötvattensområdena är inte reglerat inom EU utöver att det i grundförordningen¹ anges ett mål om att bestånden ska förvaltas så att gemensamt förvaltade bestånd minst når mål om maximalt hållbart nyttjande. Detta mål gäller bl.a. för lax och ål i Östersjön och EU har också beslutat om en särskild ålförvaltningsplan, som även innefattar åtgärder i sötvattensområdet. Förslagen i denna remiss berör dock inte fiske av ål.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskepolitiken, om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1954/2003 och (EG) nr 1224/2009 och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2371/2002 och (EG) nr 639/2004 och rådets beslut 2004/585/EG.

I enskilt vatten, och då särskilt i sötvattensområdena, har fiskerättsägarna möjlighet att reglera fisket. Möjligheten är emellertid begränsad på så sätt att fiskerättsägarna varken kan frångå de nationella eller de EU-reglerade bestämmelserna, utan de kan endast komplettera eller skärpa EU:s bestämmelser och den nationella fiskeregleringen.

För att samordna fiskevården, fiskeupplåtelsen och fiskerättsägarnas gemensamma intressen kan fiskevårdsområdesföreningar (Fvof) bildas på enskilt vatten. En fiskevårdsområdesförening kan omfatta många mil av ett vattendrag, med både samfällighetsföreningar och enskilda fastigheter som medlemmar. Genom majoritetsbeslut kan föreningen ta beslut om fiskebestämmelser som gäller för alla fiskande i fiskevårdsområdet. I många av de större älvarna har det bildats fiskevårdsområdesföreningar men det finns ett underskott av sådana områden i särskilt Norrbottens län.

En annan förvaltningsform som är vanlig i Norrland är samfällighetsföreningar. Dessa kan besluta om bindande fiskebestämmelser för den egna föreningens vattenområde, men kan, till skillnad från en fiskevårdsområdesförening, inte besluta om bestämmelser för ett större område av vattendraget som inkluderar flera samfällighetsföreningar. Mindre och större fastighetsägare, t.ex. skogsbolag, som är ensamma fiskerättsägare i skiftade vattenområden och inte ingår i en fiskevårdsområdesförening kan införa egna bestämmelser för fisket i det skiftade vattenområdet.

HaV arbetar för att utveckla en ekosystembaserad förvaltning och har bl.a. genom Havs- och vattenmiljöanslaget (anslag 1:11) beslutat om medel till länsstyrelserna för att utveckla och understödja en ekosystembaserad fiskförvaltning i älvarna. Medlen ska bl.a. användas till att bilda och understödja fiskevårdsområden och samverkansformer så att en älvegen ekosystembaserad fiskförvaltning kan utvecklas och över tid fungera varaktigt. En sådan förvaltning förutsätter engagemang och ansvarstagande. Det behöver också finnas möjlighet att aktivt, med stöd av vetenskaplig rådgivning, anpassa lokala fiskebestämmelser till beståndssituationen samt möjlighet att utveckla fiskets ekonomiska och sociala hållbarhet. Men eftersom fiskevårdsområden och andra fiskerättsorganisationer inte får lätta på myndighetens föreskrifter behöver dessa istället ges ett handlingsutrymme att komplettera och skärpa föreskrifterna utifrån bl.a. fiskevårdsskäl samt ekonomiska och sociala aspekter på nyttjandet. Ett fiskevårdsområde har också betydligt större möjlighet än HaV att införa lokalt anpassade bestämmelser för fiske. Sådana bestämmelser är exempelvis att införa tidsbegränsade fiskestopp eller förbud för vissa redskap under pågående fiskesäsong, att endast tillåta vissa fiskeredskap på en älvsträcka, införa förbudszoner för fiske med hänsyn till störningar på fågellivet eller boende nära älven och individuella fångstbegränsningar för en fiskesäsong. Fiskerättsägarna kan också besluta om obligatorisk fångstrapportering för fritidsfiske, vilket inte HaV kan då det saknas ett sådant bemyndigande i lagstiftningen.

Utformningen av HaV:s föreskrifter behöver därför avvägas såväl utifrån fiskevårdsaspekten, dvs. att ge ett tillräckligt grundläggande skydd för fiskbestånden, samtidigt som det finns ett handlingsutrymme för förvaltningsorganisationer att med stöd av länsstyrelsen och vetenskaplig rådgivning besluta om lokala fiskebestämmelser som dels utifrån lokala förhållanden och kunskap stärker skyddet för fiskbestånden där det behövs samtidigt som fiskereglerna utifrån lokal kunskap utformas för att främja social och ekonomisk hållbarhet.

Bestånd och fiske av lax, öring och harr

Laxbestånd och fiske

Fiske av lax sker dels i älvar och på kusten i samband med lekvandringen, dels i södra Östersjön vilket är laxens huvudsakliga uppväxtområde under havsvistelsen. Vid fiske i södra Östersjön fångas i stort sett alla Östersjöns olika laxbestånd och det går inte i ett sådant blandbeståndsfiske att reglera fisket med hänsyn till ett specifikt

laxbestånd för att på så sätt anpassa fiskeridödligheten till de beståndens varierande status och skyddsbehov. Under lekvandringen tillbaka till de olika beståndens hemälvar separeras successivt bestånden från varandra. Även i kustfisket sker ett visst blandbeståndfiske och först nära älvmyningen eller inne i älven fångas enbart den aktuella älvens bestånd av lax. Här kan fisket fullt ut anpassas till beståndets status och storlek vilket inte är möjligt i ett blandbeståndfiske.

Svenskt yrkesfiske av lax sker nästan uteslutande i ett fiske med fasta redskap så som push up-fällor eller andra typer av fasta redskap. Fritidsfiske sker främst med handredskap, genom trollingfiske eller med nät. I älvarna sker fisket främst som ett fritidsfiske med handredskap men i viss mån även med not och nät. I några av de älvar som byggts ut med vattenkraft bedrivs ett yrkesfiske med fasta redskap som push up-fällor.

I de vattendrag som rinner till Östersjön finns sexton svenska bestånd av östersjölax som av ICES räknas som vildlaxbestånd, några potentiella vildlaxbestånd samt sju bestånd som upprätthålls genom kompensationsutsättning av odlad smolt på grund av vattenkraftutbyggnaden. Varje enskilt laxbestånd är unikt och fisket bör i möjligaste mån förvaltas utifrån beståndets status och skyddsbehov samt för att utveckla ett ekonomiskt och socialt hållbart fiske.

Under 1980- och 1990-talet var laxbestånden kraftigt försvagade på grund av en för hög fiskeridödlighet, framförallt i havsfisket.

En annan viktig orsak till försvagningen av laxbestånden under framförallt 1980- och 1990-talet var en hög yngeldödlighet i M74, som beror på brist på vitaminet tiamin. Denna brist härrör från miljöförhållandena i Östersjön samt uppstår under laxens uppväxt i havet och överförs från laxhonan till ägget och embryot. Dödligheten i M74 har sjunkit till relativt låga nivåer men det går inte att förutsäga om dödligheten i M74 även framöver kommer att vara på dagens relativt låga nivåer.

Successivt har under 2000-talet laxbestånden återuppbyggts vilket främst beror på en lägre fiskeridödlighet, lägre dödlighet i M74 samt storskalig restaurering av laxens habitat i älvarna genom bl.a. återställning av älvmiljöer efter flottledsrensning och anläggande av fiskvägar förbi vandringshinder. I syfte att skydda svaga laxbestånd beslutade EU 2022 att allt riktat fiske på lax är förbjudet i södra Östersjön, där laxbestånd från alla Östersjöns älvar har sitt marina uppväxtområde. Det finns ett undantag från förbudet och det är tillåtet att i fritidsfiske fånga högst en fettfeneklipt lax, dvs. lax av odlad ursprung, per fiskare och dag.

Under 1990-talet när laxbestånden var som svagast infördes restriktiva fiskebestämmelser i älvarna genom såväl nationella föreskrifter som bestämmelser beslutade av fiskerättsägare eller arrendatorer av fiskerätten. Sedan dess har de nationella föreskrifterna för laxfiske i älvarna setts över vid ett par tillfällen och i några fall har bestämmelserna lättats. Vid andra tillfällen har bestämmelserna skärpts. Så var exempelvis fallet för fiske av lax i Ljungan och Ume-/Vindelälven där det under 2010-talet fanns stora problem med dödlighet på återvandrande vuxen lax vilket i sin tur inneburit låg reproduktionsframgång och låga tätheter av laxungar. Mot denna bakgrund infördes 2017 i FIFS 2004:37 bestämmelser om att all fångst av lax är förbjuden i Ljungan och i Vindelälven är det förbjudet att fånga och behålla lax som är 65 cm eller längre, vilket i praktiken innebär att inga laxhonor kommer att fångas. De nationella föreskrifterna skärptes ytterligare under 2022 för att skydda Ljungans laxbestånd då det infördes mer restriktiva bestämmelser för fiske i Ljungans fredningsområde.

Under perioden 2014–2019 noterades omfattande problem med dödlighet och svag hälsa hos återvandrande vuxen lax i flera av Östersjöns älvar och särskilt i Ume-/Vindelälven och Ljungan. Orsakerna är inte klarlagda men bedöms bero på flera samverkande faktorer, troligtvis miljöfaktorer som ger ett försämrat allmäntillstånd och högre känslighet för sjukdomar. Denna dödlighet har sedan 2020 reducerats. Det går i dagsläget inte att förutspå varken hur yngeldödlighet i M74 eller dödlighet hos vuxen lax kommer att utvecklas under kommande år.

Det finns dock flera laxbestånd där utvecklingen är positiv och som nått eller är nära att nå produktionsmålet för maximalt uthålligt fiske. Där finns det nu möjlighet att lätta på bestämmelserna för fisket i älvarna. I många av älvarna har sedan 1980-talet bildats fiskevårdsområden, särskilt i Gävleborgs-, Västernorrlands- och Västerbottens län i syfte att samordna fiskevården och fiskerättsägarnas gemensamma intressen. Dessa fiskevårdsområdesföreningar upplåter fiske till allmänheten genom fiskekortförsäljning och kan reglera bestämmelserna för fisket på ett mer detaljerat sätt än vad som är möjligt att göra genom HaV:s föreskrifter. Fiskevårdsområdena har också momentan kontroll över fisket under fiskesäsongen och kan genom snabba beslut anpassa fiskebestämmelserna med hänsyn till fiskevårdsskäl. Exempel på sammanslutningar av fiskevårdsområden och andra fiskerättsägarorganisationer i en älv är Ume-/Vindelälvens fiskeråd, där ett 20-tal fiskevårdsområden ingår. Utöver fiskeförvaltning genomför detta fiskeråd restaurering av habitat i älven som återställning efter flottledsrensning.

Länsstyrelsen i Västerbotten håller som exempel på att bilda samarbetsformer, där älvorganisationer från hela länet kan ingå och med stöd av länsstyrelsen och vetenskaplig rådgivning utveckla en älvegen ekosystembaserad fiskförvaltning. Liknande initiativ genomförs eller är på gång också i Gävleborgs-, Västernorrlands- och Norrbottens län.

Laxbeståndens status och indelning i förvaltningskategorier.

ICES arbetsgrupp för östersjöaxen (WGBAST) har utvecklat en modell för bedömning av status för de enskilda laxbestånden i förhållande till mål för laxbestånden i den gemensamma fiskeripolitiken. Status utvärderas i förhållande till två referensnivåer R_{lim} och R_{msy} .

R_{msy} är MSY-målet, dvs. ett produktionsmål för varje enskilt laxbestånd inom det nuvarande utbredningsområdet i älven, i syfte att möjliggöra maximalt hållbart nyttjande utan att beståndet minskar i storlek över tid. Eftersom R_{msy} är anpassat efter varje enskilt laxbestånd och livsmiljöerna i den älv där lek och uppväxt sker varierar R_{msy} mellan 60 och 85 % av älvarnas potential för produktion av laxsmolt. Som en del av den MSY-baserade förvaltningen av östersjöax har dessutom en lägsta säkerhetsnivå (R_{lim}) implementerats. R_{lim} definieras som den nivå från vilket ett bestånd förväntas nå R_{MSY} inom en laxgeneration (6–7 år) om allt fiske i hav och älv upphör. Bestånd som underskider R_{lim} har reducerad reproduktiv kapacitet som det tar flera år (>1 laxgeneration) att återuppbygga även vid mycket kraftiga begränsningar av fisket.

De två vänstra kolumnerna i tabell 1 anger nuvarande beståndsstatus (smoltproduktion år 2020) enligt ICES senaste utvärdering av R_{lim} och R_{msy} år 2021. Siffror i statuskolumnerna anger sannolikhet (mellan 0 och 1) för måluppfyllelse. Gröna celler indikerar att förvaltningsmålet är uppnått med minst 70% sannolikhet, d.v.s. $\geq 0,70$ i tabellen, gula att sannolikheten är mellan 50 och 70%, medan röd markering indikerar att sannolikheten att uppnå målet är under 50 %.

På HaV:s uppdrag har SLU Aqua vidare tagit fram en modell där laxbestånden indelas i olika förvaltningskategorier. Indelningen bygger på den metod som presenteras i Dannewitz m.fl. (2020), uppdaterad enligt den senaste informationen från ICES, och tar bl.a. hänsyn till ICES utvärderingar av nuvarande status samt trenden för beståndsutvecklingen, dvs. om den är negativ, stabil eller positiv. I tabell 1 presenteras skattningar av framtida utvecklingstrend enligt ICES senaste långtidsprognos vid rådande fisketryck (ICES 2021, tabell 4.3.2.5) samt i den högra kolumnen SLU Aquas förslag på indelning av bestånden i tre förvaltningskategorier. Indelningen i förvaltningskategorier är baserad på nuvarande status (i förhållande till R_{msy}), förväntad framtida utvecklingstrend samt (i vissa fall) kompletterande information, där den senare legat till grund för att höja (Ja+) eller sänka (Ja-) den ursprungliga kategoriseringen med ett steg. Se mer detaljerad beskrivning av metoden för indelning av bestånden i förvaltningskategorier nedan.

Bestånd	R _{lim}	R _{msy}	Utvecklings-trend	Annan information	Förvaltnings-kategori
Torneälven	1,00	0,79	Stabil	Nej	1
Kalixälven	1,00	0,68	Positiv	Nej	2
Råneälven	0,99	0,60	Positiv	Ja (+) ¹	1
Piteälven	1,00	0,77	Stabil	Ja (-) ²	2
Åbyälven	0,88	0,44	Positiv	Ja (-) ³	3
Byskeälven	1,00	0,74	Stabil	Nej	1
Kågeälven	0,78	0,28	Positiv	Nej	2
Rickleån	0,65	0,09	Positiv	Nej	2
Sävarån	0,89	0,37	Positiv	Nej	2
Vindelälven	0,97	0,19	Positiv	Ja(-) ⁴	3
Öreälven	0,62	0,17	Positiv	Nej	2
Lögdeälven	0,40	0,09	Positiv	Nej	2
Ljungan	0,38	0,21	Positiv	Ja (-) ⁵	3
Testeboån	0,99	0,75	Stabil	Ja (-) ⁶	2
Emån	0,28	0,09	Positiv	Nej	2
Mörrumsån	1,00	0,76	Stabil	Nej	1

¹ Valfungerande lokal fiskeförvaltning, tillförlitlig fångstrapportering samt möjlighet att begränsa fiskeuttaget i älven

² Osäker statusbedömning p.g.a. bristfälligt dataunderlag, oklar påverkan från vattenkraftverk

³ Lekfiskräkning uppvisar negativ trend under senare år, smolträkning indikerar lägre produktion än förväntat enligt ICES modell

⁴ Tidigare sjukdomsutbrott med förväntad negativ påverkan på återvandringen av vuxen lax fram till och med år 2024

⁵ Pågående sjukdomsutbrott med kraftigt minskad rekrytering. Positiv utvecklingstrend bygger på antagande om att hälsoproblemen är övergående

⁶ Osäker statusbedömning p.g.a. negativ och varierande påverkan från vattenkraftverk

Tabell. 1. Svenska älvar med vildlaxbestånd. I tabellen presenteras beståndsstus, utvecklingstrend samt ett förslag på indelning av bestånden i förvaltningskategorier, Dannewitz m.fl. (2020) för detaljer.

Indelning av laxbestånd i förvaltningskategorier

En indelning av de vilda laxbestånden i olika kategorier i syfte att anpassa regleringen av fisket till beståndens status bör inte enbart bygga på information om nuvarande status som varierar påtagligt mellan bestånd, delvis beroende på andra orsaker än fiskets exploatering. Ett minst lika viktigt kriterium är om och i vilken utsträckning bestånden tidigare svarat, och framgent förväntas svara, positivt på fiskeregleringar. Dessutom förekommer databrist och svagheter i ICES beståndsanalyser som påverkar bedömningen av vissa beståndsstus. Ett system för indelning av bestånden i olika kategorier som speglar behovet av förvaltningsåtgärder behöver således ta hänsyn till både nuvarande status, beståndens utveckling, annan relevant information samt det faktum att trovärdiga statusbedömningar i vissa fall saknas.

I Dannewitz m.fl. (2020) presenterades ett exempel på en uppsättning kriterier som skulle kunna ligga till grund för en indelning av laxbestånden i tre *förvaltningskategorier*. Denna kategorisering kan förenkla anpassningen av t.ex. lokala fiskeregler till de enskilda beståndens status och förutsättningar. Enligt detta system ges bestånd som uppnått det beståndsspecifika MSY-målet (R_{msy}), och förväntas ligga kvar vid denna nivå eller öka ytterligare i framtiden, **grönt ljus**. Bestånd som ännu inte uppnått R_{msy} men som förväntas uppvisa en positiv utveckling ges **gult ljus**. Bestånd som uppvisar en negativ utveckling (oavsett orsak och nuvarande status), och där t.ex. fiskerestriktioner kan vara ett sätt att vända utvecklingen, ges **rött ljus**. Genom att, baserat på annan information, möjliggöra justeringar av kategorier erhållna enligt ovan, finns vidare en viss flexibilitet för att hantera de bestånd vars statusbedömningar av olika skäl kan anses osäkra. I linje med en adaptiv förvaltning bör indelningen av bestånden i de olika förvaltningskategorierna ses över och uppdateras med jämna mellanrum. Indelningen i förvaltningskategorier har skett enligt följande:

- Kategori 1 (grönt ljus). Bestånd som med minst 70% sannolikhet överskrider MSY-målet (R_{msy}). Utöver detta ska bestånden i denna kategori även uppvisa en stabil eller fortsatt positiv utveckling enligt ICES framtidsprognoser för ett fiske av nuvarande omfattning (ICES 2021, tabell 4.3.2.5).
- Kategori 2 (gult ljus). Bestånd som ännu inte uppnått R_{msy} med minst 70% sannolikhet, men som förväntas uppvisa en positiv utveckling enligt ICES framtidsprognoser.
- Kategori 3 (rött ljus). Bestånd som 1) inte uppnått R_{msy} och inte förväntas uppvisa en positiv utveckling enligt ICES framtidsprognoser, eller 2) uppvisar en tydligt negativ utvecklingstrend, oavsett nuvarande status.
- Kompletterande information vid bedömning. Vid en indelning av de vilda bestånden i förvaltningskategorier enligt ovan har i vissa fall även annan information använts (kolumn "Annan information" i tabellen ovan). Ett bestånd kan dock inte justeras mer än ett steg. I ovanstående tabell har av olika skäl fem bestånd flyttats ner en kategori, medan ett bestånd flyttats upp.

Eftersom status för bestånden varierar från svag till stark behöver bestämmelserna för fiske anpassas till förhållandena i varje enskild älv. Hänsyn behöver också tas till om älven ligger i norra eller södra Norrland eftersom det påverkar t.ex. tidpunkten för lek. Utöver dessa omständigheter behöver hänsyn även tas till om det finns fungerande förvaltningsorganisationer för fisket i älven.

HaV:s bedömning är att HaV:s föreskrifter för fiske efter lax i vattendrag

- i förvaltningskategori 3 (rött ljus) bör ge ett starkt grundläggande skydd för lekbeståndet av lax,
- i förvaltningskategori 2 (gult ljus) kan vara mindre restriktiva om utvecklingen för bestånden är positiv och det finns fungerande förvaltningsorganisationer i älvarna som genom fisketillsyn och kompletterande bestämmelser tar ett eget ansvar för skyddet av laxbestånden, och
- i förvaltningskategori 1 (grönt ljus) kan vara mindre restriktiva särskilt om det finns fungerande förvaltningsorganisationer i älvarna som tar ett eget ansvar för fisketillsyn och lokala fiskebestämmelser i syfte att skydda bestånden.

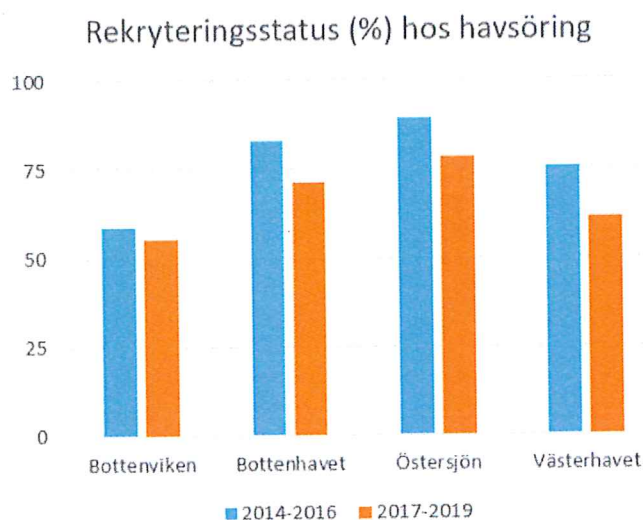
Öringsbestånd och fiske

Öringen har en betydligt mer komplicerad livscykel än laxen. Precis som för laxen sker leken i vattendrag där rommen kläcks och ungarna växer upp. Leken sker på hösten tidpunkten för leken påverkas bl.a. av vattentemperaturen. Klimatförändringar med varmare klimat förskjuter i viss utsträckning leken till senare på hösten då vattentemperaturen är lägre. Till skillnad från laxen vandrar inte alla öringungar ut i havet för tillväxt fram tills könsmognad.

En del öringbestånd är stationära och lever under hela livscykeln i vattendraget som kan vara en mindre bäck, en å eller större älv. Beroende på uppväxtmiljö (bl.a. vattendragets storlek och näringsrikedom) uppnår öringar i stationära bestånd könsmognad från 15 cm till ca 35 cm längd. Hanar blir könsmogna tidigare och vid mindre storlek än honor.

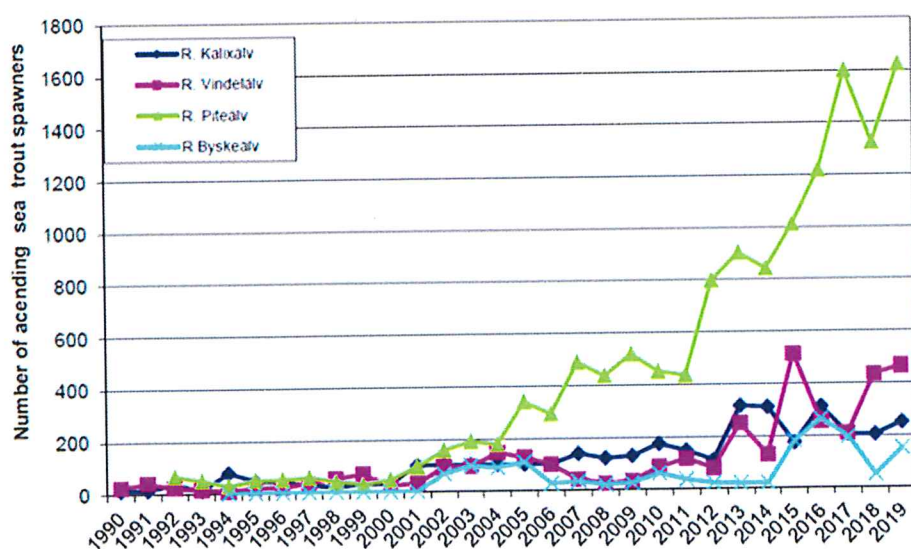
Bestånd som klassas som havsöringsbestånd kategoriseras av att en stor del av öringungarna vandrar ut till havet när de når smoltstadiet vilket inträffar på våren vid ca 15 cm längd. Dessa har då levt i vattendraget under vanligtvis 2–4 års tid. De öringungar som smoltifierar ställer om sig för ett liv i havet och vandrar från vattendraget ut till havet för tillväxt till könsmognad vilken inträffar vid ca 50–60 cm storlek. När de når könsmognad återvandrar de precis som laxen till sin hemälv för lek. Eftersom inte alla öringungar i ett havsöringsbestånd vandrar ut i havet utan en varierande andel (främst hanar) stannar kvar i vattendraget för tillväxt till könsmognad består ett sådant lekbestånd av både små öringar (främst hanar) och stora öringar (främst honor) som återvandrat från havet.

I Östersjöns vattendrag finns flera hundra olika bestånd av havsvandrande öring så kallad havsöring. Det är inte praktiskt möjligt att följa utvecklingen för varje enskilt öringbestånd varför den biologiska rådgivningen valt att bedöma beståndsutvecklingen sammanslaget för havsöringsbestånden per delområde i Östersjön.

Figur 1. Analys av ett utökat antal svenska elfiskelokaler (data från SERS) med WGBAST rekryteringsmodell, där data från 380 vattendrag uppdelade på Bottenviken, Bottenhavet, Östersjön (och Öresund), och Västerhavet insamlade under åren 2014-2016 och 2017-2019 ingår. Staplarna visar medianvärden. Från Magnusson m.fl. 2020.

För flera större vattendrag finns det tillräcklig data för att göra bedömningar av status och utveckling på beståndsnivå. Sådana analyser visar på att det kan vara stor skillnad mellan enskilda bestånd och att skillnaderna kan bero på hur bestånden svarar på reglering av fisket samt miljöförhållanden och restaurering av älvmiljöerna, t.ex. ekologisk återställning av flottledsrensade vattendrag och fiskvägar förbi vandringshinder. Fiskvägarna i de olika vattendragen ligger också olika långt från mynningen i havet, vilket innebär att den andel av det totala lekbeståndet som passerar de olika fiskvägarna varierar.

Figur 2. Antal lekfisk (havsöring) som räknats i vattendrag i ICES delområden 31, (Figur från ICES, 2021a). Samtliga bestånd visar en positiv utveckling men med en stor variation.

Fiske av havsöring

Yrkesfisket i Östersjön fångar enligt rapporteringen av fångster endast en begränsad mängd havsöring som bifångst längs med kusterna. Fritidsfisket i havet och i vattendragen står för den absolut största delen av den havsöring som landas, uppskattningsvis 90 % av den totala svenska fångsten i Östersjön samt tillrinnande vattendrag.

Fritidsfiske i älvarna bedrivs främst som ett handredskapsfiske.

Harrbestånd och fiske

Harr förekommer dels i vattendragen i Norrland, dels på kusten i norra Bottenviken.

I varje enskilt vattendrag med harr finns ett eller flera bestånd som är mer eller mindre isolerade från varandra. Hur uppdelningen på bestånd ser ut i ett vattendrag beror på vattendragets storlek och vandrings- eller spridningshinder i vattendraget.

På kusten särskilt i Norrbotten och Västerbotten finns också bestånd av harr. Dessa leker antingen i vattendragen eller på grunt vatten utmed kusten på vindexponerade grunda områden med lämpligt bottensubstrat.

Det finns inte motsvarande kunskap om status och skyddsbehov för harr som för lax och havsöring. Förvaltningen av harren bygger därför i hög grad på allmänna principer för en god förvaltning som minimimått i relation till könsmognad, fredningstid under leken och fångstbegränsningar. Sådana bestämmelser finns idag införda i de nationella föreskrifterna för fiske i vattendragen.

I vattendragen sker fisket uteslutande som ett fritidsfiske främst med handredskap men även i mindre utsträckning som ett nätfiske. Även på kusten sker fisket i stor utsträckning som ett fritidsfiske samt både med handredskap och nät. Yrkesfiskets fångst av harr på kusten är begränsad och fisket sker främst med nät även om harr även kan fångas i fasta redskap.

Referenser

Dannewitz J, Palm S, Kagervall A, Whitlock R och Dahlgren E. 2020. Svenska laxbestånd i Östersjön – status, exploatering och förvaltning. Biologiskt underlag från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). SLU ID: SLU.aqua.2020.5.4-39.

Havs- och vattenmyndigheten. Rapport 2022:2. Fisk- och skaldjursbestånd i hav och sötvatten 2021. sid 140-153 (lax), sid 309-318 (öring).

Magnusson K, Dannewitz J, Kagervall A, Palm S. 2020. Svenska havsöringsbestånd på västkusten och i Östersjön – status, exploatering och förvaltning. Biologiskt underlag från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). SLU ID: SLU.aqua.2020.5.4-39.

Kagervall A, Palm S och Dannewitz J. 2020. Biologisk rådgivning med fokus på ändrade bestämmelser för fiske i älvar i Norrland. SLU ID: SLU.aqua.2020.5.4-39.

ICES 2021. Baltic Salmon and Trout Assessment Working Group (WGBAST). ICES Scientific Reports. 3:26. 331 pp. <https://doi.org/10.17895/ices.pub.7925>

Havs- och vattenmyndighetens föreslagna föreskriftsändringar med motivering

Föreskrifter som berörs

Fiskeriverkets föreskrift (2004:37) för fisket i sötvattensområdena.

Bemyndigande

2 kap. 7 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Ikraftträdande

Föreskriftsförslaget föreslås träda i kraft den 19 maj 2023.

Föreskrift

Fiskeriverkets föreskrift (2004:37) för fisket i sötvattensområdena.

4 kap. 3 §

Minimimått

Nuvarande lydelse:			Föreslagen lydelse:		
För nedan angivna arter gäller, i vattendrag som mynnar i Östersjön, följande minimimått räknat från nosspetsen till stjärtfenans yttersta spets			För nedan angivna arter gäller, i vattendrag som mynnar i Östersjön, följande minimimått räknat från nosspetsen till stjärtfenans yttersta spets		
Art	Minimimått	Vattendrag som mynnar i Östersjön	Art	Minimimått	Vattendrag som mynnar i Östersjön
Lax	50 cm	mellan fyren <i>Kullen</i> och gränsen mot Finland	Lax	50 cm	mellan <i>Kullens fyr</i> och gränsen mot Finland
Öring	50 cm	mellan fyren <i>Kullen</i> och latituden 60 00 N	Öring	50 cm	mellan <i>Kullens fyr</i> och gränsen mot Norrbottens län, med undantag för <i>Vindelälven</i> uppströms vägbron vid <i>Ekorsele</i> och med de begränsningar i vissa vattendrag som framgår av 11 §
Öring	35 cm	mellan latituden 60 00 N och länsgränsen mellan <i>Västernorrlands län</i> och <i>Västerbottens län</i> samt i <i>Vindelälven</i>	Öring	35 cm	i <i>Vindelälven</i> uppströms vägbron vid <i>Ekorsele</i>
Öring	50 cm	mellan länsgränsen mellan <i>Västernorrlands län</i> och <i>Västerbottens län</i> och länsgränsen mellan <i>Västerbottens län</i> och <i>Norrbottens län</i> , med undantag av <i>Vindelälven</i> och med de begränsningar i vissa vattendrag som framgår av 11 §			
Harr	30 cm	mellan latituden 60 00 N och länsgränsen mellan			

Nuvarande lydelse:			Föreslagen lydelse:		
Harr	35 cm	Västernorrlands län och Västerbottens län mellan länsgränsen mellan Västernorrlands län och Västerbottens län och gränsen mot Finland med de begränsningar i vissa vattendrag som framgår av 11 §	Harr	35 cm	mellan Kullens fyr och gränsen mot Finland med de begränsningar i vissa vattendrag som framgår av 11 §
Gös	40 cm	mellan Kullens fyr och gränsen mot Finland	Gös	40 cm	mellan Kullens fyr och gränsen mot Finland

Motivering

Förslaget att höja minimimåttet för öring i vattendrag som mynnar i Östersjön mellan latituden 60.00 N och länsgränsen mellan Västernorrlands och Västerbottens län från 35 cm till 50 cm grundas främst på att huvuddelen av den havsvandrande öringen som leker i vattendragen är 50 cm eller större. Förslaget till ändring innebär också att det blir enhetliga bestämmelser för minimimått på öring i havet och i vattendrag med havsvandrande öring (havsöring).

Både havsöring och lax kan vandra högt upp i Vindelälven. Öringen är en ur förvaltningssynpunkt mer komplex art än laxen. Öringen bildar både stationära, sjövandrande och havsvandrande bestånd där de senare benämns som havsöring. Även i ett havsvandrande bestånd vandrar inte samtliga öringar ut i havet när de når storlek för smoltifiering (ca 15 cm) utan en del, främst hannar, väljer att stanna kvar i vattendraget fram till könsmognad och lek. De öringar som väljer att stanna kvar i vattendraget blir inte lika stora som de som väljer att vandra ut i havet innan de når könsmognad och leker för första gången. I ett stort vattendrag, utan definitiva vandringshinder förrän långt upp i vattensystemet, kommer havsvandrande öringar att successivt vara vanligare längre ner i vattendraget (närmare havet) och stationära öringar, som lever hela sitt liv i älven, att vara vanligare desto högre upp man kommer i vattendraget. Det går därför inte i ett sådant vattensystem att sätta ett enda minimimått på öring som är anpassat till storleken för könsmognad och lek samtidigt som det också möjliggör ett fiske på öring både långt ner och högt upp i vattensystemet. Mot bakgrund av länsstyrelsens kunskap om öringbeståndet och fisket i Vindelälven föreslår HaV att minimimåttet ska vara 50 cm upp till vägbron vid Ekorresele och att minimimåttet för öring ska vara 35 cm uppströms vägbron vid Ekorresele. Vägbron vid Ekorresele är en fysisk punkt som är lätt att definiera för de fiskande och fisketillsynen. Vid en kommande översyn av denna bestämmelse får, om den beslutas, bestämmelsen utvärderas och vid behov ändras.

Det finns i dagens föreskrifter två minimimått för harr, dels 30 cm för vattendrag mynnande i Östersjön mellan latituden 60.00 N och länsgränsen mellan Västernorrland och Västerbotten, dels 35 cm för vattendragen norr om detta område. Enligt biologisk rådgivning bör minimimåttet sättas så att fisk som ännu inte lekt skyddas från fiske. Harr når vanligtvis könsmognad först då de är längre än 30 cm varför HaV föreslår att minimimåttet bör vara 35 cm för samtliga vattendrag mynnade i Östersjön.

4 kap. 7 §

Fredningstider

Nuvarande lydelse:	Föreslagen lydelse:
<p>Med undantag av huvudvattendragen i Dalälven, Ljusnan, Indalsälven, Ångermanälven och Gideälven är det i vattendrag som mynnar i Östersjön med latituden 60 00 N och latituden 63 30 N förbjudet att fiska efter lax och öring med:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. handredskap fr.o.m. den 15 september t.o.m. den 14 oktober, och 2. andra redskap än handredskap fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december. <p>I Ljungan med bivattendrag är allt fiske av lax förbjudet under hela året och förbudet mot fiske efter öring med handredskap gäller istället fr.o.m. den 15 oktober t.o.m. den 15 november.</p>	<p>Med undantag av huvudvattendragen i Ljusnan, Indalsälven, Ångermanälven och Gideälven är det i vattendrag som mynnar i Östersjön med latituden 60 00 N och latituden 63 30 N förbjudet att fiska efter</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. lax med handredskap fr.o.m. den 15 september t.o.m. den 31 december, 2. öring med handredskap fr.o.m. den 15 september t.o.m. den 31 oktober, och 3. lax och öring med andra redskap än handredskap fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december. <p>I Ljungan med bivattendrag är allt fiske av lax förbjudet under hela året och förbudet mot fiske efter öring med handredskap gäller istället fr.o.m. den 15 oktober t.o.m. den 15 november.</p>

Motivering

Bestånden av lax och öring i Dalälven består dels av naturreproducerad lax och öring, dels av lax och öring som odlas och utplanteras som smolt för att kompensera för skada på naturproduktionen på grund av vattenkraftutbyggnad. I Dalävens nedre del kan det under vissa tider uppehålla sig naturreproducerad lax och öring från andra vattendrag, som t.ex. från den närliggande Testeboån. Ett arbete pågår i såväl Dalälven som Testeboån för att förbättra naturproduktionen av lax och öring bl.a. genom förbättrade möjligheter till fiskvandring förbi vattenkraftverk. Av denna anledning föreslår HaV att fisket i Dalälven inte längre ska undantas från de fredningstider som anges i bestämmelsen och som gäller för vattendrag med naturreproducerad lax och öring. På så vis ges även naturreproducerad lax och öring i Daläven ett starkare skydd.

Lektiden för lax och öring i vattendrag som mynnar i Östersjön med latituden 60 00 N och latituden 63 30 N har förskjutits till något senare under hösten sannolikt beroende på klimatförändringar. HaV föreslår därför att fredningstiden för öring ändras så att öringen får ett starkare skydd i samband med och efter leken. Under senhösten vandrar den havsöring som inte ska leka upp i älvarnas nedre delar och eftersom bestånden har stärkts anser HaV att ett fiske kan tillåtas från och med den 1 november.

HaV förslår också att fiske efter lax helt bör förbjudas under tiden 15 september–31 december. Motiveringen är dels ett behov av att öka skyddet för naturreproducerade laxbestånd, dels att den utlekta laxen är av dålig kondition och inte bör fiskas. Eftersom HaV föreslår olika fredningstider för lax och öring justeras fredningstiderna för dessa arter i föreskriftsförslaget.

4 kap. 8 §

Fiskemetoder

<i>Nuvarande lydelse:</i>	<i>Föreslagen lydelse:</i>
<p>I strömmande vatten, i vattendrag som mynnar i Östersjön mellan latituden 60 00 N och latituden 63 30 N, med undantag av huvudvattendragen i <i>Dalälven</i>, Ljusnan, Ljungan, Indalsälven, Ångermanälven och Gideälven, får endast bedrivas fiske med</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. handredskap, 2. håv, 3. ryssja som inte är högre än 1,5 meter, samt 4. med tinor efter nejonöga (nätting). <p>Fiske efter flodkräftor är också tillåtet.</p>	<p>I strömmande vatten, i vattendrag som mynnar i Östersjön mellan latituden 60 00 N och latituden 63 30 N, med undantag av huvudvattendragen i Ljusnan, Ljungan, Indalsälven, Ångermanälven och Gideälven, får endast bedrivas fiske med</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. handredskap, 2. håv, 3. ryssja som inte är högre än 1,5 meter, samt 4. med tinor efter nejonöga (nätting). <p>Fiske efter flodkräftor är också tillåtet.</p>

Motivering

Förslaget innebär att Dalälven tas bort från bestämmelsen. Således ska de redskapsbegränsningar som anges i bestämmelsen tillämpas i Dalälven. Därmed kommer tillåtna fiskeredskap i Dalälven att bli desamma som för andra älvar med naturreproducerande lax- och öringbestånd. Ändringen motiveras av det pågående arbetet med att öka naturproduktionen av lax och öring i Dalälven bl.a. genom förbättrad fiskvandring förbi vattenkraftverk och restaurering av livsmiljöer för lax och öring. Ändringen motiveras också av att naturproducerad lax och öring från det närbelägna vattendraget Testeboån under del av sin livscykel kan uppehålla sig i den nedre delen av Dalälven.

4 kap. 9 §

<i>Nuvarande lydelse:</i>	<i>Föreslagen lydelse:</i>
<p>Fiske med fast redskap som i någon del är högre än 1,5 meter är förbjudet i Ljungan, Indalsälven, Ångermanälven och Gideälven.</p> <p>Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som fiskar i näringsverksamhet på det sätt som avses i 30 § i fiskelagen tillstånd att fiska med i första stycket förbjudet redskap. Tillstånd får, fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni, inte avse fiske i Ljungan efter lax och öring.</p>	<p>Fiske med fast redskap som i någon del är högre än 1,5 meter är förbjudet i <i>Dalälven</i>, Ljungan, Indalsälven, Ångermanälven och Gideälven.</p> <p>Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som fiskar i näringsverksamhet på det sätt som avses i 30 § i fiskelagen tillstånd att i Indalsälven, Ångermanälven och Gideälven fiska med i första stycket förbjudet redskap.</p>

Motivering

Förslaget innebär att bestämmelserna för fiske i Dalälven med fasta redskap kommer att bli desamma som för andra älvar med naturreproducerande lax- och öringbestånd. Ändringen motiveras av det pågående arbetet med

att öka naturproduktionen av lax och öring i Dalälven bl.a. genom förbättrad fiskvandring förbi vattenkraftverk och restaurering av livsmiljöer för lax och öring.

HaV föreslår även att länsstyrelsens möjlighet att ge tillstånd att fiska med fasta redskap som i någon del är högre än 1,5 meter i Ljungan under tiden den 1 maj–30 juni tas bort. Ljungans laxbestånd är ett svagt vildlaxbestånd och behöver ett starkare skydd. Bedömningen är att det därför inte bör ges tillstånd för fiske med fasta redskap högre än 1,5 meter i Ljungan under någon del av året. Länsstyrelsen har inte heller på senare år lämnat några sådana tillstånd varför ändringen i praktiken inte påverkar någon fiskande.

4 kap. 11 §

Tillämpningsområde

Nuvarande lydelse:	Föreslagen lydelse:
<p>Bestämmelserna i 12–15 §§ gäller i</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lögde älv till Lögdasjön, 2. Öre älv till Örträskets utlopp, 3. Hörnån till <i>kvarndammen vid Hörnsjö</i>, <p>-----</p> <p>14. Pite älvs vattensystem med Pite älv till Storforsen, Tvärån (Borgforsälven) till <i>Kallträskets utlopp</i>, Manjärvälven (Vistån) till Manjärvs utlopp, Varjisån till Stor-Varjisträskets utlopp, Lillpiteälven t.o.m. Åträsket,</p> <p>15. Lule älv till Bodens kraftverksdam, 16. Råne älvs vattensystem med Råne älv till Rånträskets utlopp, Livasälven till Lombergfallet,</p> <p>-----</p>	<p><i>Om det inte framgår annat gäller bestämmelserna i 12–15 §§ i</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lögde älv till Lögdasjön, 2. Öre älv till Örträskets utlopp, 3. Hörnån till <i>Hörnsjöns utlopp</i>, <p>-----</p> <p>14. Pite älvs vattensystem med Pite älv till Storforsen, Tvärån (Borgforsälven) till <i>Granträskets utlopp</i>, Manjärvälven (Vistån) till Manjärvs utlopp, <i>Stockforsälven till förgreningen Norrgrenen och Västgrenen</i>, Varjisån till Stor-Varjisträskets utlopp, <i>Sikån till Juokeljaures utlopp, Tiellejokk till utloppet Tiellejaure, Vitbäcken till Arpatsbäcken</i>, Lillpiteälven t.o.m. Åträsket,</p> <p>15. Lule älv till Bodens kraftverksdam, 16. Råne älvs vattensystem med Råne älv till Rånträskets utlopp, <i>Rörån och Livasälven till Lombergfallet</i>,</p> <p>-----</p>

Motivering

HaV föreslår att tillämpningsområdet för Hörnån (punkt 3) ändras eftersom vandringshinder tagits bort vid kvarndammen Hörnsjön vilket innebär att lax och öring från havet kan vandra upp till Hörnsjöns utlopp.

Därutöver justeras två tillämpningsområden utan att det i sak innebär att dessa områdena förändras. Pite älv (punkt 14) kompletteras med namn på biflöden och då Livasälvens nedre del heter Rörån justeras skrivningen för Råne älv (punkt 16) så detta framgår i föreskriftstexten.

4 kap. 12 § och 12 a § (ny)

Fredningstider

Nuvarande lydelse:	Föreslagen lydelse 12 §:
<p>Fiske efter lax är förbjudet under hela året och fiske efter öring fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december i vattendrag som mynnar i Östersjön norr om latituden 63 30 N.</p> <p>Vid fiske med handredskap gäller i stället följande.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fiske efter öring är förbjudet fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 14 oktober. 2. Fiske efter lax är förbjudet i Öre älv, Ume älv, Vindelälven, Sävarån, Rickleån, Kåge älv, Pite älv och Råne älv fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 18 juni och fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december. 3. Fiske efter lax är förbjudet i Lögde älv, Hömån, Bure älv, Byske älv, Åby älv, Kalix älv och Torne älv fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december <p>När fiske med handredskap är tillåtet får endast fångas och behållas en lax och en öring per fiskande och dygn. Begränsningen gäller inte fettfeneklippt öring.</p> <p>I Ume älv nedströms regleringsdammen vid Norrfors får när fiske efter öring är tillåtet fångst ske endast av fettfeneklippt öring.</p> <p>Bestämmelserna i första stycket gäller inte lax i huvudvattendragen i Skellefte älv och Lule älv</p> <p>I Kalix älv med bivattendrag och i Torne älvs vattensystem enligt 11 § 19 är fiske med håv förbjudet fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 15 juni.</p>	<p>I vattendrag som mynnar i Östersjön norr om latituden 63 30 N är allt fiske efter lax förbjudet under hela året. Förbudet gäller dock inte i huvudvattendraget i Skellefte älv och Lule älv.</p> <p>I vattendrag som mynnar i Östersjön norr om latituden 63 30 N är det inte heller tillåtet att fiska efter öring fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december.</p> <p>I Kalix älv med bivattendrag och i Torne älvs vattensystem enligt 11 § 19 är fiske med håv förbjudet fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 15 juni.</p>

Föreslagen lydelse 12 a §:
<p>Trots 12 § är det tillåtet att fiska med handredskap under följande förutsättningar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Det är endast tillåtet att fånga och behålla en lax och en öring per fiskande och dygn. Begränsningen gäller inte fettfeneklippt öring. 2. I Ume älv nedströms regleringsdammen vid Norrfors är vid fiske efter öring endast tillåtet att behålla fettfeneklippt öring.

Föreslagen lydelse 12 a §:

3. Söder om länsgränsen mellan Västerbottens och Norrbotten är det inte tillåtet att fiska efter lax fr.o.m. den 15 september t.o.m. den 31 december. I Åby älv gäller också att fiske efter lax är förbjudet fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 16 juni.
4. Norr om länsgränsen mellan Västerbottens och Norrbottens län är det inte tillåtet att fiska efter lax fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december
5. Söder om länsgränsen mellan Västerbotten och Norrbottens län är det inte tillåtet att fiska efter öring fr.o.m. den 15 september t.o.m. den 31 oktober.
6. Norr om länsgränsen mellan Västerbottens och Norrbottens län är det inte tillåtet att fiska efter öring fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december.

Motivering

Nuvarande bestämmelse är lång och svåräst. I syfte att göra den mer lättläst föreslår HaV att bestämmelsen delas upp i två där den nya 12 a § reglerar under vilka premisser handredskapsfiske får ske i vattendrag som mynnar i Östersjön norr om latituden 63 30 N. Detta innebär i sin tur att nuvarande 12 a § kommer att becknas 12 b §

Förslaget till ändrade bestämmelser för handredskapsfiske i vattendrag som mynnar i Östersjön norr om latituden 63 30 N och söder om länsgränsen mellan Västerbottens och Norrbottens län innebär en tidsmässig förskjutning av förbudstiden i syfte att bättre anpassa bestämmelserna till lekperioden för dessa arter. Motsvarande ändring föreslås inte för vattendragen i Norrbottens län eftersom lektiden för lax och öring infaller tidigare här och bestånden av öring generellt är svaga.

Under 1990-talet var laxbestånden kraftigt försvagade på grund av en hög fiskeridödlighet i havet och hög dödlighet av laxyngel i vattendragen på grund av M74. Då infördes förbud för fiske av lax i Öre älv, Ume älv, Vindelälven, Sävarån, Rickleån, Kåge älv, Pite älv och Råne älv under försommaren. Laxbestånden har nu återuppbyggt genom miljöåtgärder i älvarna, så som restaurering av lek- och uppväxtområden, minskad dödlighet i M74 och sänkt fiskeridödlighet i havet. Därutöver har i flera fall fiskerättsägarna beslutat om lokala fiskebestämmelser i syfte att skydda bestånden. HaV:s förslag innebär att det införs enhetliga bestämmelser avseende fisketider i vattendragen som mynnar i Östersjön norr om latituden 63 30 N och söder respektive norr om länsgränsen mellan Västerbottens och Norrbottens län.

För Åby älv, vars laxbestånd är i kategori 3 (Tabell 1) föreslår HaV att det blir förbudet att fiska efter lax från den 1 maj t.o.m. den 16 juni. Syftet är att öka skyddet för laxbeståndet, och särskilt tidigvandrande lax, eftersom statusbedömningen enligt den biologiska rådgivningen är osäker. Smoltproduktionen har varit lägre än förväntat och räkning av lekfisk uppvisat en negativ trend. Förslaget att förbudstiden ska gälla fram t.o.m. den 16 juni innebär en samordning med när fisket efter lax får börja i havet, dvs. den 17 juni.

Laxbeståndet i Vindelälven är svagt och behöver enligt den biologiska rådgivningen ett starkt skydd fram till 2025, då lekbeståndets väntas öka. I Vindelälven är det förbjudet att fånga lax som är 65 cm eller längre. Detta bestånd bedöms därför med nuvarande bestämmelser ha ett tillräckligt skydd.

Fiskerättsägarna har möjlighet att genom lokala bestämmelser anpassa tillåtna fisketider till den aktuella beståndssituationen och fiskets bedrivande. Länsstyrelserna driver flera projekt tillsammans med fiskerättsägare för en ekosystembaserad förvaltning i vattendragen och där fiskerättsägarna med stöd av länsstyrelserna och vetenskaplig rådgivning kompletterar och skärper Fiskeriverkets föreskrifter (2004:37) för fisket i sötvattensområdena. HaV och länsstyrelserna kommer att följa beståndsutvecklingen och fiskets bedrivande i vattendragen bl.a. avseende lokala bestämmelser och vid behov göra en översyn av föreskrifterna för fisket.

4 kap. 14 §

Nuvarande lydelse:	Föreslagen lydelse 14 a §:
<p>Fiske med nät och <i>not samt</i> med sådant fast redskap som i någon del är högre än 1,5 meter är förbjudet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dels fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni, dels fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december, 2. från torsdag kl. 18.00 till söndag kl. 18:00 fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 augusti. <p>Bestämmelserna i första stycket avser inte Lule älv. I Skellefte älv och i Torne älv, från Lainio älvs inflöde till Torneträsk, gäller bestämmelserna i första stycket endast fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december.</p> <p>Utan hinder av föreskrifterna i första stycket får fiske efter andra arter än lax och öring ske i sjöar och lugnvatten av minst tre kilometers längd på ett avstånd av minst 300 meter från deras till- och utlopp förutsatt att fisket inte sker med nät eller not med större maskor än 100 millimeter. I Torne älv, från Lainio älvs inflöde till Torneträsk, gäller undantaget även sådana sjöar och lugnvatten som är mindre än tre kilometer.</p> <p>Länsstyrelsen får efter ansökan medge den som fiskar i näringsverksamhet på det sätt som avses i 30 § första stycket 1 fiskelagen (1993:787) tillstånd att utan hinder av bestämmelserna i första stycket fiska med nämnda redskap. Tillstånd får, fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni, inte avse fiske efter lax och öring</p>	<p>Fiske med nät och med sådana fasta redskap som i någon del är högre än 1,5 meter är förbjudet <i>under hela året</i>.</p> <p>Fiske med not är förbjudet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. fr.om. den 1 maj t.o.m. den 30 juni och fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december, samt 2. mellan torsdag kl. 18.00 och söndag kl. 18.00 fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 augusti. <p>Redskapsförbuden gäller inte Lule älv. I Skellefte älv gäller redskapsförbuden endast fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 december.</p> <p>Trots första stycket får fiske med nät efter andra arter än lax och öring ske i sjöar och lugnvatten med mer än 3 kilometers längd på ett avstånd av minst 300 meter från deras till- och utlopp förutsatt att fisket inte sker med nät med större maskor än 100 millimeter.</p> <p>Länsstyrelsen får efter ansökan medge undantag från redskapsbegränsningarna för den som fiskar med stöd av enskild fiskerätt i näringsverksamhet. Sådana tillstånd får dock inte avse fiske efter lax och öring fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni.</p>

Motivering

Det remitterade förslaget innebär ett generellt förbud för fiske med fasta redskap som i någon del är högre än 1,5 meter och med nät.

Det införs alltså ytterligare begränsning att fiska med fasta redskap högre än 1,5 meter utom i Luleälven och Skellefteälven. I dessa älvar upprätthålls bestånden av lax och öring genom odling och utsättning av lax- och öringsmolt i syftet att kompensera för skador på fiskbestånden på grund av vattenkraftutbyggnaden. All odlad lax och öring som utplanteras ska märkas genom att fettfenan klipps bort. I övriga vattendrag sker naturreproduktion

av lax och öring. Fiske med fasta redskap högre än 1,5 meter sker idag endast i Luleälven och Skellefteälven, som inte påverkas av ändringen.

Förslaget till ändringen av bestämmelserna för fiske med nät innebär ett utökat förbud, utom i Luleälven och Skellefteälven, för att fiska i strömmande vatten. Anledningen till detta är att lax och öring främst uppehåller sig i sådana områden samt för att hindra att vandringsvägar stängs av med nät. Det blir fortsatt tillåtet att fiska efter andra arter än lax och öring i sjöar och lugnvatten med mer än tre kilometers längd på ett avstånd av minst 300 meter från deras till- och utlopp förutsatt att fisket inte sker med nät eller not med större maskor än 100 millimeter. Denna bestämmelse föreslås även gälla för fisket i Torne älv, från Laino älvs inflöde till Torneträsk i syfte att skydda lax och öring under deras vandring och när dessa uppehåller sig i strömmande vatten.

Bilagor:

Konsekvensutredning

Sändlista

Sändlista

- Regelrådet
- Jordbruksverket
- Länsstyrelsen i Uppsala län
- Länsstyrelsen i Gävleborgs län
- Länsstyrelsen i Västernorrlands län
- Länsstyrelsen i Västerbottens län
- Länsstyrelsen i Norrbottens län
- Testeboåns FVOF
- Harmångers FO
- Älvkarleby Sportfiske
- Nedre Ljungans FVO
- Hörnåns FVO
- Nedre Dalälvens intresseförening
- Åby älvs nedre FVOF
- Ljusne SFK
- Moälvsfiske
- Sävaråns FVO
- Öre älvs FVOF
- Sävaråns FVOF
- Kågeälvens Nedre FVOF
- Ume-/Vindelälvens fiskeråd
- Lögdeälvens FVOF
- Umeå forsfsiskeområde
- Byskeälvens FVOF
- Gran sameby
- Vapsten sameby
- Ran sameby
- Vilhelmina norra sameby
- Ubmeje tjealddie sameby
- Malå sameby
- Semisjaur-Njarg sameby
- Västra Kikkejaur sameby
- Maskaure sameby

- Mausjaur sameby
- Könkämä sameby
- Lainiovuoma sameby
- Saarivuoma sameby
- Talma sameby
- Gabna sameby
- Laevas sameby
- Girjas sameby
- Basta cearru sameby
- Unna tjerusj sameby
- Svaipa sameby
- Sveriges Fiskevattenägareförbund
- Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund
- Östersjölaxälvar i samverkan
- Producentorganisation Kustfiskarna Bottenhavet
- Västerbottens Kustfiskare
- Norrbottens Kustfiskares Producentorganisation
- Sveriges Fiskares Producentorganisation
- Svenska Naturskyddsföreningen
- Stiftelsen Östersjölaxen
- Umeå kommun
- Skellefteå kommun
- Region Gävleborg
- Region Norrbotten
- Region Uppsala
- Region Västerbotten
- Region Västernorrland

Konsekvensutredning gällande förslag till ändrade bestämmelser för fiske efter lax, öring och harr mm i norrländska vattendrag.

A. Allmänt

1. *Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå*

Fisket av bl.a. lax, öring och harr i sötvattensområdet regleras genom nationell lagstiftning särskilt genom Fiskeriverkets föreskrift (2004:37) för fisket i sötvattensområdena. Fiskerättsägarna har därutöver möjlighet, t.ex. genom upplåtelse av fisket genom fiskekort eller arrendeavtal att komplettera och skärpa fiskelagstiftningen. Det görs vanligen genom de bestämmelser för fisket som beslutats av t.ex. en fiskevårdsområdesförening och som finns inskrivna på fiskekortet.

Syftet med föreliggande förslag till ändring av föreskrifter om främst fiske efter lax, öring och harr i kustmynnade vattendrag i Norrland är att anpassa fiskebestämmelserna till aktuell kunskap om bl.a. lekperioder, som förskjutits på grund av klimatförändring samt status och skyddsbehov för att uppnå Sveriges miljö kvalitetsmål och strategin *Framtidens fiske och vattenbruk*. I något fall föreslår Havs- och vattenmyndigheten ändring av tillämpningsområdet för föreskrifterna i vattendragen med hänsyn till att området behöver utökas pga. att vandringshinder tagits bort och därmed lax och öring från havet därmed kan vandra högre upp i vattendrag och högre uppströms än det nuvarande tillämpningsområdet.

Föreskriftsförslagen i denna remiss utgår från nuvarande bestämmelser i relation till aktuell biologisk rådgivning. I flera har är de nuvarande bestämmelserna för fiske i vattendragen bestämmelser som inte ändrats sedan 1990-talet och är alltså inte anpassade till senare års biologiska rådgivning. Sedan 1990-talet har bestånden av särskilt lax, men även i viss mån havsöring, generellt förbättrats. I flera av älvarna har fiskevårdsområden bildats, restaurering av habitat genomförts liksom åtgärder genomförts för att undanröja vandringshinder, vilket är positivt för förvaltningen och bestånden. Föreskriftsförslagen tar också hänsyn till att det skett en förskjutning i tid av lekperioden, vilket kan bero på klimatförändringar som påverkar vattentemperaturer under hösten då lax och öring leker.

2. *Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd*

De föreslagna föreskriftsändringarna är framtagna för att i fiskevårdande syfte bättre vara anpassade till aktuell biologisk rådgivning och nuvarande förhållanden. Alternativet till ändringarna är att inte ändra reglerna alls, men detta skulle i så fall innebära att bestämmelserna

för fiske inte är anpassade till dagens beståndssituation och den biologiska rådgivningen för lax, öring och harr. Förbudstiden för fisket kommer heller inte att vara anpassad till att lekperioden förskjutits i tid samt att tillämpningsområdet för lax och öring, som vandrar upp från havet, i dag kan nå ett större utbredningsområde på grund av att vandringshinder tagits bort.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Bestämmelserna berör de som fiskar i kustmynnande vattendrag i Norrland upp till först mötande vandringshinder. I de vattendrag som berörs av ändrade bestämmelser förekommer dock inget yrkesfiske.

Eftersom bestämmelserna generellt inte innebär minskade fiskemöjligheter bedömer Havs- och vattenmyndigheten att de ändrade föreskrifterna inte kommer att inverka på möjligheterna till fiske, utom för fiske efter lax i Åbyälven under tiden 1 maj till 16 juni. Men eftersom förslaget är att förlänga fisketiden i september lär inte fiskemöjligheterna påverkas totalt sett.

4. Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Havs- och vattenmyndigheten gör bedömningen att de ändrade bestämmelserna varken kommer medföra några kostnadsmässiga eller andra konsekvenser. Om bestämmelserna inte ändras finns risk för att bestånden minskar.

5. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Av 2 kap. 7 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen framgår att Havs- och vattenmyndigheten bl.a. får meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande.

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Regleringen berör fiske i sötvattensområdet och sker inom det nationella handlingsutrymmet.

7. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Förslaget är att föreskrifterna ska träda i kraft den 19 maj 2023. Några särskilda hänsyn behöver inte tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande. När det gäller tidpunkten för ikraftträdandet kommer detta att inskränka möjligheterna till fiske i Åbyälven under pågående fiskesäsong. Fiskevårdsområdet får dock detta förslag på remiss och bör därför vara medvetna om förslaget liksom länsstyrelsen i Västerbottens län. a

Så snart beslut om föreskrifterna är fattade kommer Havs- och vattenmyndigheten att skicka ut ett pressmeddelande samt publicera information om föreskriftsändringarna på myndighetens hemsida. Remissen är också utskickat till de föreningar som tidigare medverkat på samråd.

B. Kommuner och landsting

Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting.

C. Företag

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

D. Samråd

Tidigt samråd har skett i januari 2021 då myndigheten höll tre samråd med intressenter för fiske i vattendragen i Norrland. Ett samråd för intressenter i Uppsala, Gävleborgs- och Västernorrlands län, ett för intressenter i Västerbottens län samt ett för intressenter i Norrbottens län. Samråd har också successivt hållits med berörda länsstyrelser under hösten 2022 och i januari 2023 samt med Vindelälvens fiskeråd i februari 2023.

E. Kontaktperson

För eventuella frågor kontakta:

Håkan Carlstrand, enheten för fiskereglering, tfn. 010-698 62 40, eller
Jens Persson, enheten för fiskereglering, tfn. 010-698 63 54.